

УДК 327:355.451(569.4)

Антоніна Шуляк,

доктор політичних наук,

професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

antonina.mytko@vnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-5234-0758;

Тетяна Єлова,

кандидат політичних наук, доцент, докторантка,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

eyelova.tetiana@vnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-1059-5795

DOI 10.29038/2524-2679-2023-03-203-215

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ СПЕЦСЛУЖБ ЯК ВЕКТОР ПРОТИДІЇ ДЕСТРУКТИВНИМ ВПЛИВАМ¹

У статті зазначено, що у XXI ст. воєнні конфлікти стають ареною для передових технологій, уключаючи кібервійну, дрони та штучний інтелект. Ці інновації значно впливають на стратегії, тактики й міжнародні відносини. Інформаційна війна та гібридні загрози визначають сучасні конфлікти, де терористичні організації й невеликі групи використовують силу для досягнення своїх цілей. Доведено, що спецслужби, такі як Мосад, відіграють ключову роль у воєнних конфліктах, забезпечуючи розвідку, контррозвідку та національну безпеку. Діяльність Мосаду відзначається високою конфіденційністю з інформацією про операції, яка часто стає відомою лише затримкою чи після невдач. Знамениті операції, такі як виявлення нацистського злочинця А. Ейхмана, свідчать про професіоналізм й ефективність цієї розвідувальної структури. Підкреслено, що у сучасних воєнних умовах стратегічні комунікації стають важливим елементом для досягнення цілей спецслужб. Використання цих комунікацій у контексті деструктивних впливів на соціальні, економічні й політичні сфери виявляється надзвичайно актуальними. Спецслужби використовують стратегічні комунікації для розвідувальних операцій та забезпечення

---

¹Підготовлено в межах проекту «EU Strategic Communications: Counteraction to Destructive Influences» «Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам» програми Європейського Союзу від ERASMUS-JMO-2021-MODULE напряму модулю Жана Моне

національної безпеки. Збереження конфіденційності, використання обману й замаскування, а також управління інформаційним простором є ключовими аспектами цих комунікацій. Звертаючись до стратегічних комунікацій, спецслужби можуть ефективно управляти інформаційним потоком та забезпечувати стабільність під час кризових ситуацій, забезпечуючи при цьому невидимість для громадськості через високий рівень секретності.

Ключові слова: технології, спецслужби, стратегічні комунікації, деструктивні впливи, зовнішня політика, Моссад, Ізраїль, ХАМАС, провал.

Antonina Shuliak,

Lesya Ukrainka Volyn National University,

ORCID ID: 0000-0002-5234-0758;

Tetiana Yelova,

Lesya Ukrainka Volyn National University,

ORCID ID: 0000-0002-1059-5795

STRATEGIC COMMUNICATIONS OF INTELLIGENCE AGENCIES AS A VECTOR OF RESISTANCE TO DESTRUCTIVE INFLUENCES

The article emphasizes that in the 21st century, military conflicts have become a battleground for advanced technologies, including cyber warfare, drones, and artificial intelligence. These innovations significantly impact strategies, tactics, and international relations. Information warfare and hybrid threats define modern conflicts, where terrorist organizations and small groups employ force to achieve their goals. It is established that intelligence agencies, such as Mossad, play a crucial role in military conflicts by providing intelligence, counterintelligence, and national security. Mossad's activities are characterized by high confidentiality, with information about operations often becoming known only after delays or failures. Well-known operations, such as the identification of Nazi criminal A. Eichmann, attest to the professionalism and effectiveness of this intelligence structure.

The article underscores that in contemporary military conditions, strategic communications become a crucial element in achieving the goals of intelligence agencies. The use of these communications in the context of destructive influences on social, economic, and political spheres proves to be extremely relevant. Intelligence agencies leverage strategic communications for intelligence operations and ensuring national security. Preserving confidentiality, employing deception and camouflage, and managing the information space are key aspects of these communications. Strategic communications enable

intelligence agencies to effectively manage the flow of information and maintain stability during crisis situations, all while maintaining invisibility to the public due to a high level of secrecy.

Prepared within the framework of the project «EU Strategic Communications: Counteraction to Destructive Influences» under the European Union program ERASMUS-JMO-2021-MODULE, in the direction of the Jean Monnet module.

Key words: technologies, intelligence agencies, strategic communications, destructive influences, foreign policy, Mossad, Israel, Hamas, failure.

1. ВСТУП

Здавалося б, для XXI ст. повномасштабна війна – це нонсенс, оскільки людство пережила їх чимало та наслідки стали трагічними й масштабними. Але події останнього 2023 р. доводять, що «історія вчить, що нічого не вчить». Найбільш гучними та трагічними стали два конфлікти, які відбуваються паралельно це війни Україна-росія й Ізраїль-Палестина. Політолог В. Фесенко називає терористичну атаку ХАМАС на Ізраїль у жовтні 2023 р. прямим наслідком агресивної війни Росії проти України: «Саме він (Путін, – ред.) спровокував хаотизацію міжнародних відносин. Те, що зараз відбувається в Ізраїлі, – це копіювання дій Путіна, це ланцюгова реакція політики силового розв'язання міждержавних проблем. Якщо Путіна не зупинити, то ця ланцюгова реакція триватиме в різних формах і в різних регіонах світу. І це урок для світової спільноти» [1]. Тому вважаємо, що тема дослідження є важлива й актуальна, оскільки сучасний світ стикається з новими викликами та загрозами, які впливають на природу війни, її характер і наслідки. По-перше, війни в XXI ст. відрізняються від конфліктів минулих століть з урахуванням технологічного розвитку, змін у політичній ландшафті та соціокультурних трансформацій. По-друге, усі події в нинішньому світі дуже тісно пов'язані, та навіть там, де ніби немає прямого зв'язку між подіями, потрібно аналізувати тенденції та визначати аналогічні дії.

Огляд останніх досліджень і публікацій. У другій половині 2010-х років з'явилися нові та цікаві публікації, що досліджують аспекти стратегічних комунікацій Європейського Союзу й України. Наприклад, у 2018 р. була опубліковано колективну монографію «Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах» [2], у 2019 р. – монографію «Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах» [3], а у 2020 р. – монографія «Глобальні тренди міжнародних відносин» [2], у 2023 р. – монографію «Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам» [7].

Ці виважені видання досліджують як концептуальні, так і прикладні аспекти стратегічних комунікацій як інноваційного інструментарію у сфері міжнародних відносин. Авторські колективи включають видатних науковців, які працюють у різних наукових й освітніх установах України, таких як Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Т. Г. Шевченка, Національний інститут стратегічних досліджень, Служба інформаційної безпеки Апарату РНБО України, ВНУ ім. Лесі Українки та ін.

На сьогодні стратегічні комунікації залишаються складним концептом, який продовжує формуватись у різних аспектах. Зовнішні дослідники, такі як Б. Гамільтон, С. Татхем, К. Пол, вивчають питання стратегічних комунікацій. Серед українських дослідників, котрі розглядають це питання, можна вказати В. Бебика, Д. Дубова, С. Даниленка, В. Копійка, Є. Макаренка, І. і Г. Мінгазутдінових, М. Ожеван, Н. Піпченка, Є. Тихомирову, О. Шевченка, Н. Карпчук та ін. Їхні дослідження охоплюють загальні питання розвитку системи стратегічних комунікацій або конкретні аспекти цього явища [12]. Ця робота реалізована в рамках проекту вчених факультету міжнародних відносин, які представили цю статтю, протягом 2022–2025 рр., проекту «Стратегічні комунікації Європейського Союзу: протидія деструктивним впливам» (ERASMUS+ JEAN MONNET MODULE № 101047033 – EUSCCDI – ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH).

Мета роботи – з'ясувати, яким чином працюють спецслужби, зокрема Моссад, через застосування стратегічних комунікацій як вектора протидії деструктивним впливам.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У XXI ст. військові конфлікти включають використання передових технологій. Кібервійна, дрони, штучний інтелект – це всі нові аспекти, які змінюють обличчя війни. Обговоріть, як ці технології впливають на стратегії, тактики та міжнародні відносини. Також спостерігаємо, що в цих конфліктах невеликі групи або терористичні організації використовують силу для досягнення своїх цілей. Інформаційна війна та гібридні загрози стають усе важливішими компонентами сучасних конфліктів. Потрібно також урахувати глобалізації на військові конфлікти, вплив економічних та політичних зв'язків між країнами, що впливають на природу війни й можливість її вирішення. Актуалізуються гуманітарні аспекти сучасних війн, такі як порушення прав людини, біженці, голод і хвороби, які виникають через воєнні конфлікти. Важливу роль у перебігу та вирішенні цих війн і конфліктів покладали на міжнародні організації, такі як ООН, але наразі вони не змогли забезпечити світовий мир та стабільність.

Не останню роль у початку, перебігу та ході війн відіграють спецслужби й агентурна розвідка. Спеціальні служби – агентства чи організації, які здійснюють розвідку, контррозвідку, забезпечують національну безпеку та виконують інші спеціальні завдання для захисту інтересів країни чи держави. Їхні функції можуть включати збір й аналіз розвідувальної інформації, боротьбу з тероризмом, контррозвідку, кібербезпеку, а також інші аспекти національної та міжнародної безпеки. До найвидатніших спецслужб світу відносять Центральну розвідувальну службу (СІА) – виконує завдання розвідки та аналізу для забезпечення національної безпеки Сполучених Штатів; Міністерство державної безпеки російської федерації (ФСБ) займається розвідкою, контррозвідкою й іншими завданнями забезпечення безпеки рф; Службу зовнішньої розвідки (СЗР) або Моссад – ізраїльська розвідувальна та контррозвідувальна агентура; Службу безпеки України (СБУ) – українська агентура, яка здійснює розвідку й забезпечує національну безпеку; Секретну службу Великої Британії (МІ6); Державну безпеку Китаю (Міністерство державної безпеки КНР) виконує завдання розвідки та контррозвідки; Бундеснімец (BND) – німецьку розвідувальну службу й ін. Ці агентства відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки та захисту національних інтересів своїх країн. Однак їхні дії й методи часто викликають політичні та моральні дебати.

Станом на початок 2021 р. рейтинг таємних організацій склав журналіст Х. Грозев з організації розслідувачів Bellingcat. Згідно зі списком, перше місце займають спецслужби Ізраїля, на другому – розвідники Китаю, третіми стали таємні служби Нідерланди. Британські спецслужби посіли четверте місце, на п'ятій сходинці – США. Далі – Україна. Замикала список росія. [4] Війни внесли свої корективи: можемо спостерігати ситуацію, коли українська структура – СБУ – значно підвищила свій рейтинг серед розвідок світу, оскільки отримала досвід, якого не мають світові розвідувальні агенції, а до розвідки Ізраїлю є багато запитань щодо провалу під час конфлікту з Палестиною в жовтні 2023 р.

Проаналізуємо використання стратегічних комунікацій розвідувальної структури Ізраїлю – Моссад.

Моссад, або Відомство розвідки й спеціальних завдань, є зовнішньою розвідувальною службою Ізраїлю та однією з основних спецслужб країни, разом із військовою розвідкою АМАН та внутрішньою службою безпеки Шабак [5]. Іноді його називають «політичною розвідкою» Ізраїлю, адже його завдання й функції подібні до ЦРУ. Вважається однією з найефективніших і професійніших розвідувальних служб у світі. Моссад здійснює розвідку (збір інформації), проводить різні операції

під прикриттям та веде контртерористичні дії. Важливо відзначити, що Моссад не підконтрольний жодному з демократичних інститутів Ізраїлю, і його діяльність не регулюється законами країни. Це призводить до того, що іноді Моссад описують як «державу в державі» або глибинну державу [9].

Діяльність Моссад глибоко класифікована й інформація про цю спецслужбу і її операції з'являється, зазвичай, або з деяким запізненням після відбуття подій, або внаслідок невдач і непройдених місій. До кінця 1990-х років ім'я керівника служби офіційно не розголошено. Кількість працівників – від 1200 до 2000 осіб, і вважається, що «позаштатні співробітники», або агенти, які діють у всьому світі, нараховують десятки тисяч осіб. Додатково існує ще 15 тисяч «сплячих» агентів. Моссад є цивільною структурою й офіційно його співробітники не мають військових звань, хоча більшість агентів має військовий досвід. У Міністерстві внутрішніх справ України ще в кінці 2014 р. заявляли про плани створити спецпідрозділ для операцій за кордоном. Тоді ж у складі батальйону «Київ-1» створено елітний підрозділ «Тінь», але про його діяльність стало відомо [8].

Найвідомішими операціями Моссад є такі. У 1960 р. – виявив в Аргентині нацистського злочинця А. Ейхмана, відповідального за «остаточне вирішення єврейського питання» під час Другої світової війни. Моссад організував його викрадення й вивезення до Ізраїлю. Операція «Ноїв ковчег» 1969 р. – Франція встановила ембарго на постачання озброєнь до Ізраїлю, Моссад за допомогою підставної фірми «Старбот», організував викрадення п'яти готових ракетних катерів, за документами – для обслуговування нафтових платформ у Норвегії. Операція «Гнів Божий» 1972 р. – під час теракту на мюнхенській Олімпіаді терористи з «Чорного вересня» вбили 11 членів ізраїльської олімпійської збірної, у відповідь на це за дорученням прем'єр-міністра Г. Меїр Моссад узяв на себе завдання знищити організаторів цього теракту. Операція тривала понад 20 років. 2010 р. в Дубаї було вбито засновника військового крила ХАМАСу Махмуда аль-Мабхуха. Вбивство було пов'язане зі спецслужбами Ізраїлю, зокрема, Моссадом, як стверджується декількома країнами. Безліч інших операцій залишаються засекреченими навіть після багатьох років після здійснення [3; 10].

Нові війни диктують нові правила. Останнє десятиліття активно залучаються стратегічні комунікації до виконання поставлених завдань для спецслужб. Зокрема, особливо гостро це питання постало під час деструктивних впливів – дій, які мають тенденцію призводити до руйнівних чи негативних результатів. Це може стосуватися різних сфер, таких як

соціальна, економічна, політична, а також взаємодії між індивідами, групами, організаціями чи навіть країнами. До деструктивних впливів відносять використання хитрощів, обману й маніпуляцій із метою досягнення особистих або групових цілей може призвести до руйнівних наслідків для індивідів чи суспільства загалом; деструктивний вплив може бути пов'язаний із збалансованим використанням сили, конфліктами та агресією, що призводять до шкоди й руйнування відносин; розповсюдження корупції у сферах влади, економіки чи інших сферах може призвести до руйнування довіри громадян, втрати справедливості й погіршення умов для розвитку суспільства; навмисне виключення та дискримінація окремих груп населення можуть створювати негативні соціальні наслідки й призводити до виникнення конфліктів у суспільстві; недбале ставлення до природи, забруднення та невідповідальне використання природних ресурсів може мати деструктивні наслідки для навколишнього середовища й призводити до екологічних катастроф; несистематичне економічне управління, корупція в економіці та інші деструктивні фактори можуть сприяти виникненню економічних криз і порушень; акти тероризму, які спрямовані на завдання шкоди, страху та паніки, є серйозним прикладом деструктивного впливу у сфері безпеки й глобальних відносин. Деструктивні впливи можуть мати серйозні наслідки для індивідів, груп і суспільства загалом. Їхня робота зазвичай пов'язана з міркуванням про те, як зменшити або уникнути цих негативних впливів.

Деструктивні впливи під час війни – це особлива категорія конфліктів із серйозними та руйнівними елементами, які впливають на різні аспекти суспільства й людей: призводять до великої кількості людських утрат, включаючи загибель та поранення цивільного населення й військовослужбовців; спричиняють знищення інфраструктури, такої як міста, шляхи, мости та інші об'єкти, що важливі для функціонування суспільства; призводять до гуманітарних криз, таких як відсутність харчів, води, медичної допомоги й житла, що сильно впливає на життя населення; мають руйнівний вплив на економіку країн, призводячи до великих втрат і руйнувань економічної системи; можуть спричинити розлад у суспільстві, втрату соціальної стабільності та погіршення міжетнічних або релігійних конфліктів; знищення архітектурних пам'яток, музеїв й інших культурних об'єктів призводить до втрати культурної спадщини; громадяни переживають серйозні психологічні наслідки, стрес, травматичний стресовий синдром та інші психічні проблеми; військові дії можуть призводити до забруднення навколиш-

нього середовища через використання руйнівних збройних систем і хімічних речовин.

Тому стратегічні комунікації спецслужб відіграють важливу роль у веденні розвідувальних операцій та забезпеченні національної безпеки. Ці комунікації включають взаємодію із зовнішнім середовищем, формування образу та сприйняття, а також управління інформаційним простором. Однією з основних характеристик комунікацій спецслужб є збереження секретності. Інформація, яка походить від розвідувальних джерел, часто є конфіденційною й обмежено доступною для громадськості. Спецслужби можуть використовувати стратегії обману та замаскування для спрямування уваги або приховання своїх дій. Це може включати розповсюдження дезінформації чи створення фейкових слухань. Спецслужби можуть використовувати психологічні й інформаційні методи для впливу на громадську думку як частину стратегії психологічної війни. Коли виникають кризові ситуації, застосовують комунікаційні стратегії для управління інформаційним потоком і збереження стабільності. Комунікаційні операції проводяться для підтримки співробітництва та обміну інформацією з іншими країнами. Важливо враховувати, що стратегічні комунікації спецслужб часто пов'язані з розвідувальними метою та можуть бути невидимими для звичайних громадян через високий рівень секретності, який вони зазвичай підтримують.

Стратегічні комунікації стають засобом, який використовують і радикальні, терористичні групи, сприяючи їх впливу на інформаційний простір світових держав. Від перших годин нападу бойовиків ХАМАС на Ізраїль 7 жовтня 2023 р. аналітики по всьому світу висловлюють думку, що це є найбільшою невдачею ізраїльської розвідки. Цей інцидент часто порівнюють із подібним, що трапився п'ятдесят років тому. Тоді, 6 жовтня 1973 р., Єгипет і Сирія напали на Ізраїль, розпочавши війну Судного дня. Розвідка до останнього не вірила в можливість такого нападу й ігнорувала повідомлення про нього.

Як зазначає П. Лакійчук, керівник військових програм Центру глобалістики «Стратегія ХХІ» «ЦАХАЛ, Армія оборони Ізраїлю, – уже більш ніж півстоліття вважається однією з найбоездатніших армій у світі. Ізраїльські спецслужби, – зовнішня розвідка “Моссад” і воєнна розвідка АМАН – теж мають високу репутацію. Особливо “всемогутній” “Моссад”. Тим болючішим для ізраїльтян є “гол” від ХАМАС, споконвічного противника, основного об'єкта розвідки». За його висловленням, причини неуспіхів розвідки можна розділити на три основні категорії: системні труднощі в процесі збору розвідувальної інформації, критичні недоліки

в її аналізі, а також ігнорування доповідей розвідки вищим державним керівництвом. «Тому головне питання, яке постає: чий це провал – розвідки, чи політичного керівництва? Чи знали ізраїльські спецслужби про підготовку до нападу, чи правильно оцінювали його масштаб, чи було попереджене про можливий сценарій військово-політичне керівництво Ізраїлю. На кому лежить відповідальність за хибні рішення? З того, що я бачу, причина “катастрофи 7 жовтня” криється у протиріччях та відсутності довіри, які виникли між “Моссадом” і чинним урядом Ізраїлю» [1].

В. Фесенко зазначає, що багато років нам ставили в приклад ізраїльські спецслужби, ізраїльську військову систему й загалом державу Ізраїль як військовий табір, постійно готовий до відбиття військових атак: «Як виявилось, не все так ідеально. Це не привід для зловтіхи. У нас своїх помилок було набагато більше – і в 1990-ті рр., і на початку 2000-х, і у 2014–15 рр., і перед російським вторгненням 24 лютого 2022 р. Не можна розслаблятися. Особливо нам, коли ми маємо справу з таким сильним ворогом, як Росія. І це урок на майбутнє. Через якийсь час нинішня війна закінчиться, але агресивний ворог на наших кордонах залишиться. І ми завжди маємо бути готові до нової атаки з боку росіян».

Зарано визначати, які політичні наслідки можуть виникнути через напад на Ізраїль, що відбувся 7 жовтня 2023 р. Але вже зараз в ізраїльських медіа відбувається обговорення ефективності основних державних інститутів у виконанні своїх обов’язків. Старший аналітик газети Haaretz Й. Мелман, висловлює свої думки про шок серед його колишніх і поточних співробітників у спецслужбах: «Для багатьох ізраїльтян те, що сталося у суботу, через 50 років та один день після початку війни Судного дня, нагадує той самий провал. Але є велика різниця: до війни 1973 року Ізраїль мав багато розвідданих, але не вмів їх читати чи не хотів правильно аналізувати. Цього разу просто нічого не було» [11].

Автори публікації агентства Bloomberg теж звертають увагу на те, що атака відбулася через 50 років після того, як Ізраїль не зміг запобігти несподіваному нападу, який Єгипет та Сирія здійснили під час єврейського свята Йом Кіпур (Судного дня). Тоді провал розвідки призвів до створення комісії, яка мала з’ясувати, що пішло не так, і став предметом численних досліджень. При цьому ізраїльські офіційні особи заявили, що ще зарано говорити про те, що пішло не так, і відкинули будь-які порівняння з 1973 р. [6].

Зважаючи та вищезазначені погляди, думки та факти, вважаємо, що розвідувальній службі потрібно більше звертати увагу на ефективні стратегічні комунікації, які вже випробувані. Як аналізує Б. Юськів, практика

стратегічних комунікацій пройшли через процеси переконання цільових аудиторій за допомогою різних комунікаційних інструментів, уключаючи ЗМІ. До появи телебачення стратегічні комунікатори використовували особистий діалог, друковані матеріали й радіо. Завдяки телебаченню та інтернету стратегічні комунікатори користуються перевагами швидких і наочних інструментів для інформування та переконання аудиторії. Залежно від того, хто використовує стратегічну комунікацію, люди сприймають її як пропаганду, зв'язки з громадськістю, публічну дипломатію чи просто комунікаційну діяльність [7].

Існують різноманітні тлумачення основ стратегічної комунікації. К. Пол вважає, що основою стратегічних комунікацій є переконання, повідомлення, вплив та прагнення досягти політичних цілей. Він визначає стратегічну комунікацію як «координацію того, що ви робите і говорите на підтримку ваших цілей» [13]. Ця координація охоплює використання різноманітних інструментів, методів і технологій, завжди взаємодіючи на різних рівнях.

Координація відбувається на різних рівнях загальності, таких як дії, слова, образи та інші форми комунікації. К. Пол підкреслює визначення стратегічних комунікацій як «скоординованих дій, повідомлень, образів чи інших форм взаємодії, спрямованих на інформування, вплив, переконання цільової аудиторії» [13]. Зазначається, що стратегічна комунікація не тільки інформує, а й має на меті змінити не лише переконання, але й поведінку. Вона використовує елементи психології, соціальних наук, маркетингу та інших галузей для більш глибокого розуміння аудиторії – її цінностей, поглядів, мотивації та інших аспектів. Крім того, визначається координація на рівні використаного інструментарію, де різні напрями діяльності співпрацюють для досягнення ефектів підтримки національних цілей [7].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У XXI ст. військові конфлікти включають передові технології, такі як кібервійна, дрони та штучний інтелект. Ці нові аспекти значно впливають на стратегії, тактики та міжнародні відносини. Застосування інформаційної війни й гібридних загроз стає ключовими компонентами сучасних конфліктів, де невеликі групи та терористичні організації використовують силу для досягнення своїх цілей. Не останню роль у воєнних конфліктах відіграють спецслужби й агентурна розвідка, такі

як Мосад, яка виконує завдання розвідки, контррозвідки, забезпечує національну безпеку й відіграють важливу роль у формуванні та розвитку воєнного конфлікту.

Діяльність Моссаду визначається великою конфіденційністю, інформація про операції й діяльність служби зазвичай стає відомою з певним запізненням чи через невдачі та непройдені місії. Найвідоміші операції Моссаду, такі як виявлення нацистського злочинця А. Ейхмана, операція «Ноїв ковчег» й операція «Гнів Божий» на знищення організаторів теракту на Олімпіаді в Мюнхені, свідчать про високий рівень професіоналізму та дієвості цієї розвідувальної структури.

Стратегічні комунікації стають ключовим елементом нових сучасний воєн і для досягнення цілей спецслужб упродовж останнього десятиліття. Особливо актуальним є використання цих комунікацій у контексті деструктивних впливів, які мають потенціал призводити до руйнівних чи негативних результатів у різних сферах, таких як соціальна, економічна, політична та взаємодія між особами, групами, організаціями чи країнами.

Спецслужби використовують стратегічні комунікації для проведення розвідувальних операцій і забезпечення національної безпеки, включаючи взаємодію із зовнішнім середовищем, управління інформаційним простором та збереження секретності. Важливою характеристикою цих комунікацій є їх відомість, адже інформація, отримана в результаті розвідувальних дій, часто є конфіденційною. Також спецслужби можуть використовувати обман і замаскування для направлення уваги чи приховування своїх дій. Коли виникають кризові ситуації, комунікаційні стратегії використовуються для управління інформаційним потоком і збереження стабільності. Важливо враховувати, що ці стратегії зазвичай є невидимими для громадськості через високий рівень секретності, який підтримується спецслужбами

Отже, розвідувальні служби повинні активно звертати увагу на вдосконалення стратегічних комунікацій, які вже успішно випробувані. практика стратегічних комунікацій включає процеси переконання цільових аудиторій за допомогою різних інструментів, включаючи ЗМІ. Сутність стратегічних комунікацій розкривається через переконання, повідомлення, вплив та бажання досягти політичних цілей. Це включає координацію різноманітних інструментів, методів і технологій на різних рівнях, таких як дії, слова й образи, щоб інформувати, впливати та переконувати цільову аудиторію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Війна Судного дня – 2»: чотири уроки Ізраїлю – Україні та світу. 10.10.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3772265-vijna-sudnogo-dna-2-cotiri-uroki-izrailu-ukraini-ta-svitu.html>
2. Глобальні тренди міжнародних відносин: монографія. Київ: Вадекс, 2020, 524с., ISBN 978-966-9725-65-3.
3. Ексклава «Моссаду» Йосі Коен розповів деталі таємних ізраїльських операцій проти Ірану. *BBC News Україна*, 12.06.2021 URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-57451747>
4. Названо найкращі спецслужби світу – чи є серед них українські. 26.03. 2021. URL: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/nazvano-naykraschi-specsluzhbi-svitu---chi-e-tam-ukraina-674283.html>
5. Офіційний сайт Моссад. URL: <https://www.mossad.gov.il/Eng/AboutUs.aspx>
6. Подставной, Д. (2023). Найбільший провал Моссада за півстоліття: як ізраїльська розвідка прогавила удар Хамас, 08.10.2023. URL: <https://telegraf.com.ua/ukr/mir/2023-10-08/5812060-samyu-bolshoy-proval-mossada-za-polveka-kak-izrailskaya-razvedka-provoronila-udar-khamas>
7. Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам: кол. моногр. / Н. П. Карпчук, Б. М. Юськів, А. М. Шуляк, С. В. Федонюк, Н. О. Шуляк / за заг. ред. Н. Карпчук. Луцьк: Вежа-Друк, 2023, с. 128–144. ISBN 978-966-940-489-3. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22712>
8. Український Моссад. Навіщо нам нова спецслужба. *Корреспондент.net*. (11.03.2016) URL: <https://web.archive.org/web/20160311113410/http://ua.korrespondent.net/ukraine/3640955-ukrainskyi-mossad-navischo-nam-nova-spetssluzhba>
9. Levinson, C. (26.08.2018). A Golden Age for the Mossad: More Targets, More Ops, More Money. *Haaretz*. URL: <https://www.haaretz.com/israel-news/2018-08-26/ty-article-magazine/.premium/more-ops-more-secrets-more-money-mossads-supercharged-make-over/0000017f-f641-d460-aff-ff67ac1a0000>
10. Кригельм, М. (04.04.2023) «Посилай хлопчиків». Три історії про помсту Моссаду воєнним злочинцям і терористам URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/04/4/7396378/>
11. Козенко, А. (15.10.2023) Головний провал розвідки Ізраїлю. Як це було 50 років тому на війні Судного дня, *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/crg1xrwj3rjo>
12. Krugliy, O., Kozak, A., Yelova, T., Fesyk, O., Karpuk, I., Morenchuk, A., Shuliak, N. (2023). The concept of strategic communications in ukrainian scientific research. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Special Issu, 13/02-XXXII, p. 123–126. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130132/papers/A_22.pdf
13. Paul, C. (2011). *Strategic Communication: origins, concept, and current debates*. PRAEGER. 240 p.

REFERENCES

1. Viina Sudnogo dnia – 2»: chotyry uroky Izrailiu – Ukraini ta svitu, 10.10.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3772265-vijna-sudnogo-dna-2-cotiri-uroki-izrailu-ukraini-ta-svitu.html> (in Ukrainian).

2. Hlobalni trendy mizhnarodnykh vidnosyn: monohrafiia. Kyiv: Vadeks, 2020, 524 p. (in Ukrainian).
3. Ekshlava «2Mossadu» Yosi Koen rozpoviv detali taiemnykh izrailykykh operatsii proty Iranu. *BBC News Ukraina*, 12.06.2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-57451747> (in Ukrainian).
4. Nazvano naikrashchi spetssluzhby svitu – chy ye sered nykh ukrainski. 26.03.2021. URL: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/nazvano-naykraschi-specsluzhbi-svitu---chi-e-tam-ukraina-674283.html> (in Ukrainian).
5. Ofitsiynyi sait Mossad. URL: <https://www.mossad.gov.il/Eng/AboutUs.aspx>
6. Podstavnoi, D. Naibilshyi proval Mossada za pivstolittia: yak izrailyka rozvidka progavyla udar Khamas. 08.10.2023, URL: <https://telegraf.com.ua/ukr/mir/2023-10-08/5812060-samy-bolshoy-proval-mossada-za-polveka-kak-izrailykaya-razvedka-provoronila-udar-khamas> (in Ukrainian).
7. Stratehichni komunikatsii YeS: protydiia destruktyvnyim vplyvam: kol. monohr. / N. P. Karpchuk, B. M. Yuskiv, A. M. Shuliak, S. V. Fedoniuk, N. O. Shuliak; za zah. red. N. Karpchuk. Lutsk: Vezha-Druk, 2023, p. 128–144. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22712> (in Ukrainian).
8. Ukrainskyi Mossad. Navishcho nam nova spetssluzhba. *Korrespondent.net*. (11.03.2016) URL: <https://web.archive.org/web/20160311113410/http://ua.korrespondent.net/ukraine/3640955-ukrainskyi-mossad-navishcho-nam-nova-spetssluzhba> (in Ukrainian).
9. Levinson, C. (26.08.2018). A Golden Age for the Mossad: More Targets, More Ops, More Money. *Haaretz*. URL: <https://www.haaretz.com/israel-news/2018-08-26/ty-article-magazine/.premium/more-ops-more-secrets-more-money-mossads-supercharged-makeover/0000017f-f641-d460-aff-ff67ac1a0000>
10. Kryhelm, M. (04.04.2023). «Posylai khlopchykiv». Try istorii pro pomstu Mossadu voienym zlochyntsiam i terorystam URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/04/4/7396378/> (in Ukrainian).
11. Kozenko, A. (15.10.2023). Holovnyi proval rozvidky Izrailiu. Yak tse bulo 50 rokiv tomu na viini Sudnoho dnia. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/crg1xrwj3rjo> (in Ukrainian).
12. Krugliy, O., Kozak, A., Yelova, T., Fesyk, O., Karpuk, I., Morenchuk, A., Shuliak, N. (2023). The concept of strategic communications in ukrainian scientific research. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Special Issu, 13/02-XXXII, p. 123–126. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130132/papers/A_22.pdf
13. Paul, C. (2011). *Strategic Communication: origins, concept, and current debates*. PRAEGER. 240 p.

Матеріал надійшов до редакції 10.09.2023 р.